

P
R
O
S
T
O
R

Emanuela Anechoum

Tangerinn

Přeložila Sára Rodová

•

•

•

•

•

•

•

P R
O S T
O R

Emanuela Anechoum

**P R
O S T
O R**

Emanuela Anechoum

Tangerinn

Přeložila Sára Rodová

Praha, 2025

**P R
O S T
O R**

© 2024 by Edizioni E/O
Czech edition © PROSTOR 2025
Translation © Sára Rodová 2025

ISBN 978-80-7260-637-5

Ti, co jsou jako ty, ti, jimž proudí v žilách dvojí krev,
nenajdou nikdy pokoj ani spokojenost, a zatímco
jsou tam, chtěli by být tady, a jakmile se vrátí sem,
mají okamžitě chuť utéct. Ty budeš putovat z místa
na místo, jako bys utíkal z vězení nebo se za někým
hnal, ale ve skutečnosti budeš jen následovat rozličné
osudy, které se mísí v tvé krvi, protože tvá krev je jako
hybridní tvor, jako hipogryf, jako mořská panna.

— Elsa Morante, *Arturův ostrov*

V letech 1923 až 1956 byl Tanger ve správě mezinárodní komise složené z několika evropských států: těšil se politické i vojenské neutralitě, svobodě tisku a relativní volnosti zvyků. Byl označen za mezinárodní zónu a fakt, že byl zemí nikoho, mu zajišťoval jakousi bohémskou toleranci, která během let přilákala bohatou skupinu umělců a básníků, jako byli William Burroughs, Jack Kerouac, Allen Ginsberg a Paul Bowles. Vedle slavného hotelu El-Muniria, v němž řada z nich při pobytech ve městě bydlela, byl malý, ale útulný bar s názvem The Tangerinn, kde se beatníci rádi scházeli a který dodnes přináší mnohá svědectví z té doby.

Arabské termíny použité v textu jsou vysvětleny ve slovníčku na konci knihy.

Prolog

Vždycky jsi byl jedním z těch, kdo mají nakonec kliku. Ve svém životě jsi musel bojovat, měl jsi hlad, pracoval jsi den co den už od doby, kdy jsi byl takhle malý – tohle jsi mi říkal. Ale důležité věci, ty skutečně důležité, ti spadly do klína. Talent ti nescházel, ale obešel by ses i bez něj.

Některé z těchto věcí stojí za zmínku; pro jiné platí, že zmínka o nich je jako zrada. Občas se překrývají. Z větší části to nejsou věci, které sis vydobyl, které jsi vybudoval, naplánoval. Jednoduše se ti přihodily, jako výstřelky osudu. Zasloužil sis je? Většinou jsou to krásné věci, někdy smutné, ale každopádně zásadní.

Hrát se Samírem karty, dole v baru ve vaší čtvrti. Neměl žádné jméno: na vývěsním štítu stálo jen „Café“, francouzsky. Hrávali jste každý den, a přece jsi pokaždé cítil onen lehký adrenalin, tlak, že musíš vyhrát, jako by ti šlo o přežití. Bylo to jako droga, to věčné balancování mezi taktikou a náhodou. Musel jsi dokázat, že na to máš, protože proč by tě jinak Alláh nechával naživu, když tvůj otec a dva sourozenci zemřeli?

Tvoje první vzpomínka: jsou ti tři roky, tvoje matka s bezvládným tělíčkem v náručí si mlčky otírá oči. Běžel jsi dolů ze schodů – bydleli jste v prvním patře jednoho dvoupatrového činžáčku – a ven na ulici, zavolat imáma. Modlili se a plakali, plakali a modlili se, celé dny. Sousedé přinesli košíky plné květin a skořice,

aby zakryli ten odér, protože tělíčko měnilo barvu a už páchlo. Pak ho odnesli. O několik týdnů později jsi začal chodit do koránské školy. Naučit se modlit znamenalo naučit se psát, zpívat, žít. Nemyslel jsi na mrtvé, ale občas se ti obraz toho těla vracel na mysl, bál ses, že se na tebe dívá, když spíš. Ty jsi byl naživu, a on ne – proč?

Všichni ve čtvrti to chápali. Pro některé byla víra rezignací, pro jiné útěchou – u tebe šlo o fatalismus. Alláh s tebou musí mít nějaký záměr. A až se projeví, budeš muset ukázat, že jsi připravený. I Samír měl stejný názor. V mnoha věcech se od tebe zásadně lišil, ale chápal, že je důležité vyhrávat, třeba i jen v kartách. Proto jste byli přáteli. O mnoho let později, ve tvém druhém životě, v tom, v němž jsem existovala i já, jsem tě pozorovala, jak sedíš na koberci v obýváku a s francouzskými kartami vymýšlíš spletné pasíánsy. Musel jsi vyhrát, musel jsi vyhrát nad sebou samým.

Nevěděli jste, co si pro vás Alláh přichystal, ale doufali jste, že se to bude týkat vás obou. Šeptem jste si svěřovali ty nejtajnější plány. Jednoho dne pojedete autem až do Tangeru a nastoupíte na loď. Zbohatnete, budete žít v Evropě. Jednoho dne budete mít překrásné manželky, budete si volat taxi z hotelové recepce a létat letadlem. Budete platit kreditní kartou, tou zlatou. Už nikdy nebudete mít hlad. Vráťte se do čtvrti jako unavení návštěvníci ve značkových botách, košilích, zářivou pletí toho, kdo nemusí tvrdě dříť, vaše okolí vám bude čím dál cizejší. Ale na ty prašné, nevyasfaltované cesty budete hledět s nečekaným steskem.

Jsou věci, které stojí za to zmínit. Například ruce džid-dy, mojí babičky, sukovité a starobylé jako kořeny olivovníku. Políbil jsi jí dlaň i hřbet pokaždé, když jsi vešel do místnosti. Voněly kořením a hennou. Nehty měla ulámané z drhnutí prádla a práce s látkami. Hrbila se nad šicím strojem tak dlouho, jak bylo nutné, bez jediné přestávky, pomalu a oddaně, jako by se modlila. Při práci si občas zpívala, tichým chraplavým hlasem. Když byla unavená, opřela se na chvíli o opěradlo židle a položila dlaně na stůl. Takhle zůstala několik minut bez hnutí, pak se znovu pustila do práce. Její drobné ruce byly vždycky teplé, mohl jsi je obě sevřít v jedné svojí. Ty jsi měl velké ruce, dlouhé prsty a ploché nehty jako nějaké podivné zvíře. Neohrabané ruce, které nedokázaly sevřít jednu květinu. Jako malá jsem na nich usínala, jako by to bylo moje doupě.

Tvoje ruce jsou jediným domovem, ve kterém jsem se cítila doopravdy v bezpečí.

Úsměv ammího Búbakra. Byl trochu praštěný: věřil na duchy, slyšel zvuky, které ostatní nezaznamenali, vídal vaše mrtvé sourozence a občas si povídal s kočkami. Báł se tmy. Byl smutný, když padalo listí, protože umíralo a on se s ním nestihl seznámit. Po dešti chodíval odnášet hlemýžďe ze silnice, a když našel nějakého rozmáčknutého, plakal. Byl jako dítě v dospělém těle. Bezelstný. V den tvého odjezdu tě odvezl na kole do přístavu, nechal tě tam beze slova, bez jediného objetí – ale ty jsi věděl, že vzal do zaječích, abys ho neviděl plakat.

Další věci hodné zmínky: Idrísův walkman, způsob, jímž si Zahra hladila vypouklé břicho, vůně máty a hašiše v baru, běžecké boty, které ti koupil Málík za svou první výplatu, džiddiny ruce – to už jsem říkala? – a cena mouky a hlad a hlasy Darb as-Sultánu, ochablá těla starců sedících v mlze hammámu, kůže svraštělá od páry, věkem, ženy, které si roztržitě upravovaly hidžáb, při chůzi, zatímco si povídaly, a vy, kteří jste je sledovali pohledem jako přízraky, barvy trhu, které tě oslepovaly, mátly tě. Jako malý ses bál, že se tam džiddě ztratíš a ona že se neotočí, aby tě hledala, když ztratila jedno dítě, je to, jako by ztratila všechny, ti psi, co ti jednoho dne div neukousli nohu, když ses pokoušel ukrást sousedovi ze zahrádky jablka, chlápek, který na rohu ulice prodával boty, co nešly do páru, těm, kdo měli jen jednu nohu, čarodějnice, které ti věštily z čajové sedliny, vytí vlků v dálce, když jste na návštěvě u jedné pratety na okraji pouště leželi na terase a hvězdy byly tak blízko, až se zdálo, že na tebe spadnou, burácení vln v Melille, které tě děsilo, když tě proud odnesl pryč a bál ses, že umřeš, když jsi utíkal před policií a bál ses, že umřeš, když ses občas v noci probudil a bál ses, že umřeš, v okně obývacího pokoje byla dírka po kulce, zíral jsi na ni, Búbakr brblal ze spaní. Škubnutí, jako když se trhá látka, ale uvnitř, ve výši hrudní kosti. Díky němu jsi cítil, že tam jsi i nejsi, v tom okamžiku, kdy jsi snil o jiném světě. Neklid, jako nějaký duch, který tě v noci tížil na hrudi, když jsi myslel na den, kdy odejdeš, když sis představoval, jak bude

vypadat tvůj život daleko od domova, že budeš nazývat domovem jiné místo, jiné lůžko, jiné stěny. Chceš to, chceš to, chceš to, říkal sis, říkala jsem si, protože jsi – musíš být – unikátní, závisí na tom tvá existence.

V takových chvílích jsme nemohli popadnout dech a báli jsme se, že umřeme.

Část první

Když mi Berta zavolala, byla jsem zrovna s Elizabeth v The French House, malé hospodě v Soho zařízené v bohémském stylu. Kulaté stolky připomínaly Paříž, stěny byly pokryté fotkami více či méně slavných spisovatelů a umělců, kteří se tam rádi opíjeli před padesáti nebo sto lety. Sklenička červeného tam stála osm liber. Brambůrky neprodávali. Všechny barmanky nosily totožný sestřih, mikádo s krátkou ofinou. Klientela byla intelektuální, protože dávala přednost vínu před pivem, mluvila rychle a pila pomalu, což byly projevy kontinentálního disentu. Jednou jsem si tam zkusila domluvit pracovní pohovor, myslela jsem si totiž, že když budu dělat servírku na podobném místě, budu automaticky menší lůzr než jako servírka jinde, protože tady měli parkety. Řekli mi, že nepůsobím dost francouzsky, ale nejspíš tím chtěli říct, že jsem příliš italská nebo příliš arabská. Ani jedno z toho nebylo pro Francouze dost dobré.

Zatímco jsi umíral, předstírala jsem, že si vybírám, co si objedná. Ve skutečnosti jsem si vždycky dávala to nejlevnější, ale před Liz jsem váhala, jako bych zvažovala více možností. Neustále jsem myslela na to, jak na ostatní působím, a nejspíš i v tom okamžiku jsem si říkala, jak krásně musí můj život vypadat při pohledu zvenčí.

Zemřel jsi v náhodný den a jako každý jiný náhodný den jsem já u toho nebyla. Dětilo nás dva tisíce kilometrů a všechno to, co jsme si měli říct.

To odpoledne se Liz posadila, aniž si sundala klobouk – tmavomodrou sametovou fedoru, kterou nosila bez ironie –, a oznámila, že z našeho slovníku je třeba odstranit jedno slovo. Říkám z našeho, protože to ona mi pomohla naučit se anglicky, a jakožto moje tutorka se cítila oprávněná přidávat a občas i odstraňovat slova, která podle ní v mém vzdělávání měla mít přednost před jinými.

Který slovo? zeptala jsem se polekaně, protože naučit se všechno, co jsem uměla, mě stálo námahu.

Závist. Je to toxickejší pocit, nemyslíš? Ani nevíš, kolik lidí mi píše, že mi závidí moje tělo, můj cit pro estetiku, moje peníze, můj život. A na základě toho mě pak nakonec vždycky začnou urážet. Každý, kdo mi závidí, mi nakonec řekne, že jsem kráva. Co o mně vůbec vědí? Co jsi za člověka, když chceš, aby ostatní neměli to, po čem toužíš? To je nemorální. Jestliže se díváš na ostatní tak, jak by ses měla dívat sama na sebe, znamená to, že máš uvnitř nějakou nezaplnitelnou prázdnotu, ne?, něco smutného – uzavřela to, lokla si vína a skrze skleničku zkoumala svými světlými očima moji reakci. Doma schovávala Chardonnay nevalné kvality, které ráda popíjela s kostkami ledu, když byla sama.

Liz o sobě prohlašovala, že je *digital activist*, byla to její práce. Každý den dostávala všemožné produkty, od potravin po knihy, které hodnotila na YouTube a na Instagramu. Hodně mluvila o feminismu, takže často sdílela příspěvky sahající od komiksů o Fridě Kahlo po veganská mýdla. Její feminismus byl intersekcionální – to se rozumí –, ale mimo displeje se Liz stýkala jen s dalšími bílými ženami. Já jsem byla výjimkou, a navíc Arabové jsou stejně považováni prakticky za bělochy, takže se sotva počítám mezi míšence.

Jednou z prvních věcí, které mě Liz o feminismu naučila, bylo, že nesmím dopustit, aby ostatní ženy platily za mou svobodu – o to se musejí postarat muži. A tak najímala muže, kteří nám chodili uklízet byt, ale jelikož neměla ráda náhodné interakce, vybírala si je přes aplikaci a pak si to zařídila tak, aby se s nimi doma nikdy nepotkala. Tvrdila o sobě, že na to, aby se starala o domácnost, je příliš moderní, jenže na druhou stranu nenáviděla nepořádek, prach, zanedbanost.

Měla tričko s podobiznou Bernieho Sanderse, koupila si ho na Etsy, které není jako Amazon. Neměla ráda plýtvání, používala tuhý šampon z Lushe, ale když se nemohla rozhodnout mezi dvěma košilemi, nakonec si koupila obě. Stejně, říkala, mi vydrží celou věčnost, protože já o svoje věci pečuju. V tom smyslu, že prádlo prala s maniakální přesností podle barevných odstínů – třeba i jen dva nebo tři kousky v jedné várce – a používala přemrštěné množství aviváže. Věřila ve Whole Foods, ale i v nakupování v lokálních

farmářských obchodech. Já jsem si nemohla dovolit ani jedno a cítila jsem se provinile, protože v Tesco používají příliš mnoho plastu a nikdy nevíte, kdo ty banány sklízел. Ona mi říkala, že i etické jednání je občas privilegium, a na znamení rozhřešení mě vždy pohladila po rameni.

Ucítila jsem tlak na hrudi, v krku knedlík. Pomyslela jsem si: já cítím závist ke všem, pořád. Neustále závidím sebevědomým, krásným, bohatým, šťastným lidem. Jsem plná zášti vůči privilegiím ostatních a závidím jim i jejich zásluhy. Doufám, že Liz přijde o všechno, co má.

V tu chvíli mi zazvonil telefon.

Jsem v metru, můžu ti zavolat zpátky?

Mino! – Bertiny vzlyky mi neposkytovaly žádnou nápoředu. Mohlo jít o nějakou banalitu, ale i o to nejhorší.

Šlo o to nejhorší.

O šest let dříve jsem zazvonila u Liziných dveří v reakci na inzerát, který nabízel jednolůžkový pokoj ve dvou-pokojovém bytě v mezaninu s výhledem do malebné zahrady. Bylo mi dvacet a chtěla jsem sama na sebe co nejdřív zapomenout. Přespávala jsem ve smíšeném pokoji v hostelu a nebyla jsem zvyklá na mužský pach. Všechno mě děsilo, ale nutila jsem se do střetu s touto novou realitou, o níž jsem se rozhodla, že to bude můj život: balancovala jsem mezi strachem a touhou být vidět.

Při vytváření svého nového já jsem ze všeho nejdříve hledala nějaké kulisy, místo, kam bych se večer mohla vracet. Měla jsem jasnou představu o tom, jak má vypadat. Viktoriánská budova v úzké uličce plné řadových domků jeden jako druhý, úhledných, čistých. Představa předvídatelné architektury mě uklidňovala. I interiér byl důležitý, musel vytvářet určitou atmosféru: tajuplná lampa s třásněmi, tmavé sametové křeslo, perský koberec přivezený z cest, nebo možná zakoupený na nějakém bleším trhu, kde se moje nové já – jak jsem si představovala – bude celé hodiny přehrabovat v harampádí. Na stěnách obrazy v sytých barvách, které budou přitahovat jistý typ pohledu. Falešný krb a na něm básnické sbírky – budu předstírat, že je o nedělních dopoledních čtu, ačkoli ve skutečnosti zůstane kniha, otevřená uprostřed, ležet na stole hřbetem

nahoru, zatímco já budu projíždět Instagram. Chtěla jsem se cítit obklopená krásou bez následků, která by mě chránila před zraky ostatních.

Lizin byt se nacházel na zastávce Canonbury, v oblasti obývané především Turky a dalšími mladými lidmi z jižní Evropy, kteří pracovali jako číšníci a zbožňovali šaksúku. O několik stanic metrem dál se nacházela alternativní čtvrť města, Hackney, kam se o víkendu vydávali ti, kdo neměli odvahu se tam odstěhovat, aby předstírali, že jsou *woke* čili společensky uvědomělí. To byla ve městě velice oblíbená praxe, shlížet z výšky vlastních privilegií na ty, kdo jsou pod vámi, abyste se cítili osvícení, začlenění, ale bez námahy – držet se v blízkosti neuspořádaného, složitého, občas bídného života, místo toho, abyste ho žili.

O pár let později tu oblast zaplaví sotva třicátníci, které zrovna povýšili na manažery. Kdo má to štěstí, že vlastní obecní byt, kdysi určený lidem, kteří si nemohli dovolit platit nájem, prodá ho za půl milionu liber nějakému mladému advokátovi, a tím dojde k rozdrobení místní komunity. Ceny nájmu a polévky v lahůdkářství narostou a já, stejně jako ostatní, už si je nebudu moci dovolit. Proto se budu cítit jako lůzr: nejsem schopná se vyvíjet v rytmu gentrifikace. Aby vypadali *woke*, budou lidé muset jezdit o víkendu až do Brixtonu nebo Peckhamu, kde se na nějaké oprýskané střeše podívají na kultovní film jako třeba *Mladý Frankenstein* nebo *Protivný sprostý holky* a zaplatí dvacet liber za

lístek bez popcornu, obklopení lidmi, kteří se od nich v ničem neliší, zatímco obyvatelé Peckhamu se budou muset přesunout někam jinam, aby jim udělali místo, aby nevytvářeli kontrasty.

Já jsem byla i nebyla jednou z nich. Rozdíl mezi mnou a jimi spočíval v tom, že já jsem potkala Liz.

Toho prvního dne se objevila ve dveřích přesně taková, jaká jsem vždycky chtěla být: štíhlá, ženské křivky, husté ryšavé vlasy, sněhobílá pleť. Po bytě chodila bosa, pohybovala se s lehkostí typickou pro lidi, kteří se narodili bohatí; na sobě měla červený župan s vyšíváním bílými květy a netopýřími rukávy, který se vlnil po podlaze, v jedné ruce držela sklenici vína a v druhé jointa. Byla dokonale upravená, tvář měla posetou pihami. Objala mě, jako bychom už byly sestry, a vyzvala mě, ať se přede dveřmi zuju, než půjdu dál. Zeptala jsem se jí, kde koupila ten nádherný župan, odpověděla, že je z bio hedvábí.

Liz zdědila byt po babičce, anglické dámě s vybranými způsoby – pokud tedy zrovna nepila –, která byla tak ohleduplná, že umřela v sedmdesáti letech, aby si její milovaná vnučka nemusela nikdy dělat starosti s nájmem. Odkázala jí i dost peněz. Tohle všechno mi pověděla veselým tónem, zatímco mi ukazovala jednotlivé místnosti. Já s námahou sledovala příval jejích slov a lámanou angličtinou jsem se jí zeptala: A co tví rodiče? Ale neslyšela mě.

Dovedně zkombinovala zděděné, trochu zastaralé

zařízení s moderními minimalistickými kousky: vázami, lampami a koberci v tlumených zemitých barvách, samé oblé tvary a přehnané množství pokojových rostlin. Dokázala velice šikovně pracovat s krásou, šlo jí to přirozeně, protože ji vnímala jako svou součást. To byla první věc, která mě na ní přitahovala.

Pokoj, který pronajímala, byl malý a temný, v rozích kvetla plíseň a bylo tam plno roztomilých, ale úplně zbytečných předmětů: neforemná keramika, skleněná lahev a v ní sušená levandule, na stěně mandala zakoupená v Urban Outfitters, u postele tmavozelená předložka ve tvaru krokodýla. Těm detailům jsem skoro nevěnovala pozornost, věděla jsem, že udělám cokoli, abych tam mohla bydlet, v té chvíli už jsem byla nenávratně pohlcená Elizabeth, jejími pohyby, její zasněnou a zároveň soustředěnou řečí, jako by si uvědomovala, jaký vliv má její aura na okolní prostředí. Ještě jsem neznala rozdíl mezi tím, kým člověk je, a tím, jak ho vidí ostatní, a dlouho ve mně bujelo přesvědčení, že Liz je jednoduše dokonalá. Ona naopak nevypadala, že bych ji nějak ohromila, musela jsem jí připadat strašně provinční. Nevěděla jsem, jak na ni udělat dojem, a bála jsem se, že touha po uznání čpí z mojí kůže jako pot smísený se zoufalstvím.

O pár minut později jsme seděly na zahradě: vlhkém, ale rozkošně dekadentním čtverci trávy. Liz sestavila krátký dotazník, aby zjistila, jestli jsem ta správná osoba, co by s ní měla sdílet byt, a tedy tak trochu i čas a život. Stejně jako ve všech velkých městech byla

blízkost zásadním prvkem vztahů. Na Tinderu se hledala láska v okruhu několika kilometrů – to byl metr, jímž se měřila intimita, v rutině, v níž se italský barman z Queen's Head, hospody na rohu, stával sem tam mým milencem, občas terapeutem, často otcem. Nejspíš ani nevěděl, jak se jmenuju – říkal mi: *Are you alright, love?* a já si připadala výjimečná.

Jaký typ člověka jsi? zeptala se mě Liz s pohledem upřeným na papír. Až do té chvíle jsem na její otázky neodpovídala správně: neviděla jsem seriály, o kterých mluvila, moc jsem nečetla a neposlouchala podcasty, nebyla jsem zcestovalá. To všechno ji děsilo.

To ještě nevím, odpověděla jsem. Tuhle zranitelnost se brzy naučím skrývat, ale jí se líbila. Podívala se na mě s novým zájmem.

Tvoje příjmení nezní italsky, poznamenala.

Můj táta je Maročan.

Oh, cool!, vykřikla s energií, v níž se možná skrývala špetka zášti, jako by to od někoho, jako jsem já, vůbec nečekala. Já chci mít děti míšence, prohlásila, už jsem se rozhodla. Chci se zamilovat do nějakýho šéfkuchaře ze severní Afriky, co žije v Paříži, abysme mohli jeden k druhému jezdit o víkendech vlakem, a přitom dál vést svůj život, protože já kvůli chlapovi nemůžu opustit svůj domov. Bylo by to perfektní, protože děti by tak vyrostly trilingvní, uměly by i arabsky a francouzsky, a navíc všichni vědí, že míšenci jsou od přírody přitažlivější než normální lidi, podívej se na Zendayu nebo Lennyho Kravitze. Ty mluvíš arabsky i francouzsky, co?

Musíme spolu rozhodně jet do Maroka. Byla jsem tam už milionkrát, jedna moje kámoška má vilu v Marrákeši, ale bylo by pěkný jet tam s někým, kdo dobře zná ty nejautentičtější místa, i tam už všechno pohltit turismus, lokality ztrácejí svou přirozenou podobu, aby všechno vypadalo co nejlíp na Instagramu pro nás bělochy. Když si to vezmeš, je to děsivý. Ty tam asi jezdíš často, co, tvoje rodina tam pořád žije? Já mám skotský a německý kořeny, když jsem byla poprvý v Berlíně, zmocnil se mě tak silnej pocit, že tam patřím, až jsem si připadala jako znovuzrozená. Chápeš, jak to myslím?

Neřekla jsem jí, že ne, nechápu, jak to myslí, protože já v Maroku nikdy nebyla a neumím ani francouzsky, ani arabsky, protože jsi mě to nestihl naučit, protože jsi pořád pracoval a život byl už tak složitý ažaž.

Jsem spojenkyně, prozradila mi, a já to nepochopila. Domyslela jsem si ale, že abych se stala její kamarádkou, nepotřebuju moc mluvit, a to mě povzbuzovalo. Vrazila mi do ruky sklenici vína, řekla, že o mně chce vědět všechno, a naštěstí mě skoro okamžitě přerušila.

Byla milá, štedrá, krásná, bohatá a mocná a já nemohla uvěřit, že si vybrala zrovna mě.

Dodnes si kladu otázku, díky čemu při tom prvním setkání dospěla k přesvědčení, že z nás budou nejlepší kamarádky. V městečku, odkud pocházím, jsem znala spoustu bohatých bílých holek, a žádná z nich ve mně neviděla projekt, do kterého by měla investovat svůj čas. Zato Liz ano – chtěla o mě pečovat jako o rozbité

zrcadlo: složit mě zpátky dohromady, obrousit mi hrany, naleštit mě, abych mohla odrážet její obraz. A já toužila po tomtéž. Chtěla se se mnou ukazovat v podnicích v Soho, kde se zajímaví lidé stýkají s jinými zajímavými lidmi, a já se toužila ukazovat po jejím boku, na místech, kde je důležité být vidět. Chtěla mi radit, na co se koukat, co jíst, vysvětlovat mi, co je správné, a co není. Vždycky mi ochotně vysvětlovala věci, objasňovala mi aspekty světa, které jsem neznala. Mluvila se mnou o feminismu a o tom, jak souvisí s třídním bojem, a dala mi číst knihy, u nichž jsem si nepřipadala hloupá jako ve škole. Učila jsem se ráda. Brala mě s sebou na výstavy nových umělkyní afrického původu a na koncerty, kde smutné ženy zpívaly skličující písně a všechny holky se pohupovaly v rytmu sesterství. Všechno platila ona a já ji vděčně následovala. Pobízela mě, ať se vzdělávám, kárala mě, když jsem se vyjádřila necitlivě o té či oné menšině, dokud jsem s tím nepřestala. Představila mi svoje kamarádky, zbavila mě studu za mou očividnou osamělost. Dávala mi oblečení, které už nenosila, a když jsme večerely venku, zvala mě na víno, protože takhle, říkala, si budeme moct dát dobrou lahvinku. Já hodně mlčela, abych působila chytřeji – ale v tom mlčení se mi zdálo, že se měním. Liz mi neustále opakovala, že se musím snažit být nejlepší verzí sebe samé, zatímco já jsem snila o tom, že se stanu jí, a s oblibou jsem si představovala, jak se potom budu cítit: v bezpečí a šťastná.

Když o tom přemýšlím dneska, uvědomuju si, že

Liz žila zaseknutá ve věčné pubertě tvořené privilegií a předstíraným rebelstvím. Její egoismus byl přirozeným individualismem života ve městě: vzhledem k tomu, že byl nezbytný k přežití, ho nešlo považovat za vadu. Všechno na ní jako by křičelo „já jsem“, aniž by se kdy musela omlouvat, prosit o dovolení, pochybovat o sobě. Nikdy by mě nenapadlo, že je možné takhle žít, a teď, když jsem ji pozorovala, jak se na sebe usmívá v zrcadle, jsem po tom toužila. Dneska si říkám, jaká asi byla, když se na ni nikdo nedíval, ale je to hloupá otázka, protože každý existuje, jen když je vidět, a ona si dávala záležet, aby nikdy neprošla bez povšimnutí.

Občas jsem jí načurala do kondicionéru a pak jsem ho silně protřepala. Není to zlomyslnost, říkala jsem si, nezdálo se, že by tím její vlasy nějak utrpěly, ale ve mně to z nějakého důvodu probouzelo zvláštní pocit blaha. Snažila jsem se neohrabaně vyvážit neviditelná závaží, která mě neustále stahovala pod její úroveň. Dělal jsem i jiné věci, třeba jsem do jejího tetrapaku od sójového mléka nalila kravské, na které tvrdila, že je alergická, a o chvíli později jsem se dívala, jak s rukama na břicho utíká na záchod. Ale není to zlomyslnost, říkala jsem si, protože ji to pokaždé hned přešlo. Jednou jsem s ní šla na nákupy, a jak mi podávala oblečení z kabinky – všechno jí sedělo, hodlala si koupit kompletně všechno –, vymluvila jsem se, že na ni počkám u kasy, a běžela jsem ho vyměnit za menší velikost. Přemýšlela jsem proč, litovala jsem toho, cítila

jsem se provinile, říkala jsem si: je to tvoje kamarádka, nemůžeš ji nenávidět. Jenže jsem ji nenáviděla, nenáviděla jsem ji, protože jsem jí záviděla všechny ty věci, o nichž si myslela, že si je zaslouží jen proto, že je má: její pleť, její byt, její jistotu. Zároveň ale bylo nezbytné, aby mě milovala, protože právě jí jsem se chtěla podobat, právě ji jsem chtěla ohromit. Nikdy předtím jsem žádnou kamarádku neměla a brzy mi začalo připadat, že bez její pozornosti nemůžu žít.

Někdy jsem si vlezla k ní do postele a spaly jsme v objetí – v těch chvílích se chovala jako malá holčička, šeptala mi pisklavým hláskem, že se bojí tmy a že je ráda, že tam jsem s ní. Díky tomu jsem se cítila zasvěcená do tajné hry mezi námi dvěma. Uchylovaly jsme se jedna k druhé, do bezpečí před osamělostí, ale i před rizikem skutečné intimity – dávaly jsme si dobrý pozor, abychom ji nevyhledávaly. Naše rozhovory byly vždy zajímavé a nikdy nebezpečné. Nemluvily jsme o svých rodičích ani o našem smutném dospívání. Já jsem neznala její nejistoty, ona ignorovala ty moje. Byly jsme osamělé spolu, chráněné před našimi stíny.

Občas jsme se jedna druhé dotýkaly. Její tělo mě fascinovalo, dumala jsem, proč se od toho mého tak liší. Připadalo mi krásnější. Nevím, proč to dělala ona – možná taky chtěla být v zásadě do něčeho zasvěcená, možná taky hledala nějaké útočiště, kde by se mohla schovat.

Když jsem se vrátila do hospody, Liz mezitím objednala oběma další sklenici vína. Říkala jsem si, že odejdu, ale necítila jsem nohy. V mém dechu bylo něco podezřelého. Napadlo mě, že jsem tě možná zabila já, protože jsem nebyla dostatečně smutná. Prohlédla jsem si své ruce, abych se ujistila, že nejsou od krve.

What's up? zeptala se mě Liz. Všechno v pohodě? Jsi bledá, *honey*.

Pokrčila jsem rameny. Nechtěla jsem jí to říct, věděla jsem, že by ji to uvedlo do příšerných rozpaků. Kamarádily jsme se skoro šest let. Líbilo se mi, když mluvila o sobě, zatímco když se dívala na mě, cítila jsem se jako pod drobnohledem a zároveň neviditelná.

Řekla jsem jí, že mi volala máma, že někdo v rodině onemocněl, to je všechno. Následovala řada zdvořilostních frází vyslovených s předstíranou nenuceností.

Jde o mého tátu, dodala jsem, nevím proč.

Chvilí bylo ticho, pak si Liz podepřela rukou bradu a zadívala se mi do očí, pozorovala mě, jako se pozoruje abstraktní obraz v umělecké galerii nebo legrační fotka se štěňátky.

Nikdy jsme o tvoji rodině nemluvily, poznamenala laskavým, uměřeným hlasem.

Naučili mě, že je nevychovaný mluvit o sobě, zašeptala jsem s pohledem upřeným na dno sklenice. Bylo červené. Pila jsem tvoji krev?

Telefon zazvonil znovu. Hovor jsem odmítla.

Kdo je Aiša?

Moje sestra.

Nekecej! Nevěděla jsem, že máš sestru! zvolala uraženě. Jak je možné, že jsem se před ní nikdy nezmínila o svojí sestře?

Fakt? No, moc často spolu nemluvíme, pohádaly jsme se, když jsem odjela.

Proč?

Pokrčila jsem rameny. Protože jsem odjela, řekla jsem.

Liz měla ráda, když skutečnost odpovídala jejímu pohledu na věc. Závist, vidíš?

Jasně.

Ošklivé pocity ráda neměla. Milovala představu, že si může vybrat, co bude cítit a kdy, jak silně a jak dlouho. Občas tvrdila, že si stanovuje termín, dokdy bude smutná nebo našťvaná, když se jí přihodí něco ošklivého (nikdy neměla špatnou náladu bez konkrétního důvodu). Po vypršení termínu jednoduše přestala být smutná.

Krávo.

Cože?

Nic, promiň. V tu chvíli jsem si pomyslela: asi ji uškrtním. Zabiju i ji. Mohla bych ji praštit lahví nebo sklenicí nebo bodnout vidličkou.

Chováš se divně – napomenula mě. Neměla ráda, když se před ní něco tajilo. A moje sestra se mezitím dívala na tvé mrtvé tělo na nosítkách, možná se

dohadovala s lékařem o možnosti provést pitvu, dávala Bertě kapky, volala mi. Já jsem nic nevěděla. Nevěděla jsem, že to nebylo poprvé, že jsi měl problémy se srdcem, že ti kardiolog přikázal, ať držíš dietu a přestaneš kouřit. Nikomu jsi to neřekl. Všichni jste společně večereli a Aiše jsi připadal trochu bledý. Ty ses zasmál tím svým způsobem, co zní jako zaštekání, které otevřenou pusou vychází přímo z hlubin hrdla, a řekl jsi: Nepřeháněj, co by mi bylo, skočím se do koupelny opláchnout, možná je to tím vedrem. Nikdo si toho nevšiml, až později: opřel ses rukama o stůl, abys vstal, a možná jsi prudce odstrčil židli, až hlasitě zavržala. Možná jsi ve dveřích na tisícinu vteřiny zaváhal – byl bys rád něco řekl. Tím hůř: kdybych u toho byla, kdybych tam byla já, pochopila bych to. Takové věci si neříkáte ani v duchu, ale řeknete si je, když se váš otec obrátí v prach.

Aiše už myslela na jeho poslední vůli, na různé aspekty pohřbu, na typ a cenu obřadu, na pozvánky, na oblečení. Volala mi.

Promiň, radši už půjdu, řekla jsem a přitom jsem vstala. Tráslý se mi ruce. Dodala jsem, že musím sestře zavolat zpátky, abych zjistila, jak jsi na tom – ale nevím, jestli jsem to řekla jí, protože jsem ji neviděla: před sebou jsem měla sebe samu jako malou holčičku, toho večera, kdy jsem odmítla sníst polévku a ty jsi mi vrazil facku a řekl jsi mi, že v mém věku jsi umíral hladu, a hned nato tvoje tělo v kaluži krve a pak krev na mých pažích. Zavřela jsem pusu a cítila jsem, jak mi hrdlem

stoupá proud zvratků, zadržela jsem ho a spolkla ho a krk mi spálila kyselost.

Liz mi nenabídla, že mě doprovodí domů, a já jí za to byla vděčná. Měla rande s nějakým mužem řeckého původu, který na svém profilu na Tinderu tvrdil, že má vášeň pro divadlo a fitko, a který se na fotkách rozhodl ukázat sám sebe v Římě, sám sebe na Machu Picchu, sám sebe se svou kočkou, sám sebe bez trička, ale jakože ironicky. Každopádně měl vypracované prsní svaly bez chlupů, takže je mohl klidně ukazovat.

Uvidíme se doma, řekla mi a objala mě.

Přikývla jsem a pevně svírala rty, ze strachu, že z nich ucítí pach smrti. Jakmile dorazím domů, budu si muset zavolat Uber, co mě doveze až k autobusu na letiště, pak nasednout na letadlo, přestoupit v Římě, letět dalším letadlem. Aiša mě určitě přijede vyzvednout, protože je to ten typ sestry, co myslí vždycky na všechno, přestože má mnohem víc práce než ostatní.

Když jsem vyšla z hospody, už jsem nevěděla, jak na tebe mám přestat myslet, a tak jsem si v duchu vypočítala všechny případy, kdy jsem tě zklamala a došla k přesvědčení, že mě nenávidíš. Snažila jsem se sama sobě namítnout, že jsi byl můj otec a pravděpodobně jsi mě miloval, ale tyhle úvahy činily moje hloubání čím dál spleťtější. Cítila jsem, jak mi srdce tluče v břiše, zatímco jsem vzpomínala na všechny chvíle, kdy jsi mě seřval, na všechny chvíle, kdy jsme seděli vedle sebe a nedokázali si spolu promluvit. Co to bylo za den, kolik mi bylo let, nosila jsem ještě ofinku? Vzpomínky

musejí být přesné, když nejsou přesné, mohly by klidně patřit někomu jinému. Musela jsem si vzpomenout na všechno, jinak se nic z toho nestalo.

Předklonila jsem se a v jednom rohu se vyzvracela. Prošel kolem mě nějaký pár a ani se na mě nepodíval.

Do tváře mě udeřil mořský vzduch. Už teď jsem cítila, jak mám suché rty. Fouká scirocco, pomyslela jsem si. Bude se muset zakrýt prádlo.

Aiša na mě čekala v autě. Nastoupila jsem jako holčička před školou a rychle za sebou zavřela dveře, aby se auto za námi nerozzlobilo. Na jihu jsou lidé za volantem rozzlobení pořád. Opřela jsem se o měkké opěradlo, byla bych nejradši, kdyby mě čalounění spolkló a já mohla zmizet. Kdyby do nás v tu chvíli vrazilo jiné auto, kdyby se plechy karoserie zkroutily a rozmačkaly nás na kaši a bylo by po všem. Povzdychla jsem si. Naše pohledy se střetly ve zpětném zrcátku: Aiša měla unavený protáhlý obličej. Ten můj byl kulatý a s červenými fleky.

Objednala jsem tě na depilaci, bylo to první, co mi řekla.

Už jsem se oholila, odpověděla jsem.

I ruce?

Ne, ale přejela jsem jima nad sporákem. Pořád ještě smrděj jako pečený kuře, čuchni. Strčila jsem jí ruku pod nos a ona se znechuceně zašklebila.

Vyvinula jsem se brzy, rostly mi dlouhé černé chlupy, tak tlusté, že už ve třinácti letech, když jsem si voskem depilovala podpaží, mi na kůži vytryskly malé kapičky krve. Ve městečku se ženské věci dělaly určitým způsobem a platilo to pro všechny. Ženská těla

se musela přizpůsobit, ochočit, zneviditelnit: aby byla všechna stejná. A to od vlasů až po styl oblékání; existoval velice konkrétní kodex, kterým bylo třeba se řídit, a porušení pravidel bylo nebezpečné. Lidé si všimli čehokoli nemístného. Všimli si mě a mého těla, které nikdy nebylo v pořádku.

Od té doby, co jsem odešla z domova, jsem se přestala holit, stala se z toho věc, která mě svým způsobem definovala jako člověka. Liz se to hnusilo, ale jako správná feministka si dávala dobrý pozor, aby to neřekla nahlas. Já to ovšem nedělala z ideologických důvodů, spíš z pozůstatků potlačené pubertální krize, z opožděné touhy dělat něco zakázaného.

Nechápu, proč si nezajdeš na laser, řekla Aiša. Zpod hidžábu jí vyklouzl pramen měděných vlasů a ona ve chvílce roztržité bezelstnosti našpulila rty a odfoukla si ho z očí.

Protože jsem feministka.

Aha, jasně.

Chvilí bylo ticho, obě jsme zvažovaly, jestli se hned začít hádat, ale Aiša se rozhodla nechat to plavat. Je scirocco, řekla a změnila tak téma.

Zakryla jsi prádlo? zeptala jsem se automaticky.

Vrhla po mně pobavený pohled a já ucítila záchvěv něčeho povědomého, jakési prchavé důvěrnosti, na kterou jsem už nebyla zvyklá. Sklopila jsem zrak.

Tam necháváš prádlo hnít v pokoji?

Máme sušičku.

Poposedla jsem si, vytáhla jsem z tašky sluneční

brýle, nasadila si je, otočila jsem se k ní, štípla jsem ji do paže, pak mě napadlo, že kdyby tam na tom mostě vybočila z dráhy, zahučely bychom přímo do moře.

Takže máš stroj, co se snaží nahradit sluneční světlo, a myslíš si, že jsi lepší než já?

Ne, jsem lepší, protože jsem svobodná.

Aiša mi věnovala pohled, kvůli kterému jsem se jako obvykle cítila nepatřičně. Svoboda neexistuje, řekla. Můžeš si jen vybrat vlastní klec.

A tobě se ta tvoje líbí?

Mino, je to jen podělanej šátek. Jsi islamofobka. Nestydíš se? Táta zrovna umřel.

Tátovi na těchhle věcech vůbec nezáleželo.

Ty nevíš, na čem tátovi záleželo.

A ty jo?

No, já jsem tu aspoň byla.

No bezva, aspoň to vyřešíme hned.

Svobodná. Copak nevidíš, čím jsi za to zaplatila?

Zadívala jsem se z okýnka na hory odpadků pohozených u krajnice. Chátrající budovy, dosud viditelné pilíře. Černé stavby. Nízké domy, oprýskané zdi. Vybledlé barvy. Pach soli, hořících sporáků, omáček probublávajících na mírném ohni, špíny, potu, popela. Pach smrti. Podivné šumění, jako zvuk plynoucího času. A všude kolem moře.

Poslyš, řekla jsem, zastavme se na chvíli tam, co vždycky.

Aiša vzdychla: Slíbila jsem Bertě, že se hned vrátíme domů. Víš, jaká je, když zůstane sama s babičkou.

No tak, chci si jen protáhnout nohy.

Sjela na obvyklém výjezdu, zabočila na nezpevněnou cestu, zaparkovala před zídou, do níž byla vykutaná asi metr a půl široká díra, takový tunýlek, člověk se musel sehnout, aby mohl prolézt. Jako malé jsme se bály, protože mezi smetím, co se válelo kolem, byla vždycky nějaká krysa nebo infekční jehla. Teď jsme jím prolezly a ani se nekoukaly, kam šlapeme. Obě jsme už viděly horší věci.

Na druhé straně tunelu bylo moře. Bylo tmavé jako dno studny v noci a prudké poryvy větru na něm vytvářely bílé žihání. Bylo to zlé moře, nepředvídatelné a rozmarné, hravé a dětinské. Každý rok se v něm utopily stovky lidí. A za ním sopka. Slunce dopadající na moře, na zem. Hluční a impozantní raci. Osamocený rybář na skalisku. V dálce si hrály nějaké děti, v ruce držely oprátku ze stébel trávy na chytání ještěrek.

Posadily jsme se na stejné skalisko jako vždycky. Když jsme byly malé a moře ještě nezačalo ukusovat z pláže, balvan se tyčil několik metrů nad vodou, suchý a teplý; teď když na něj člověk lezl, namočil si nohy. Na tomtéž místě jsem jí před šesti lety řekla, že odjíždím, a ona mi nafackovala a odmítla brečet. Ztratit sestru je jako ztratit jednu svoji polovinu. Tehdy jsem jí nedokázala vysvětlit, že ji nechci zradit, ale že mám tuhle potřebu, tohle tikání v hlavě, které mi říká: musíš být někým novým. Říkala jsem tomu svoboda.

Aiša vytáhla z tašky balení tabáku a vyndala z něj

jointa. Zapálila ho a podala mi ho, pohled upírala na moře, které všechno odpouští.

Zeptala jsem se jí, jak to uděláme s pohřbem.

Chtěl zpopelnit a rozprášit do moře, jako nevěřící. Jako by se nic mezi tím nikdy nestalo. Vzala mi jointa z ruky, potáhla a vyfoukla kouř, oči měla zvlhlé. Zkroutily se mi vnitřnosti.

Babička si myslí, že je zase v Emilii za války, řekla najednou a já v jejím výrazu rozpoznala úsměv, jaký nasazovala v situacích, kdy jí něco přišlo hrozně legrační, ale nemohla to říct na rovinu, protože se to nehodí. Pomyslela jsem na tebe, jak ses smál, když někdo zakopl a spadl a vyrazil si zub. Už si ani nevzpomínám, kdy jsem tě naposledy slyšela se smát. Když se děly ty věci, kterým se člověk směje, ačkoli by neměl, já tady nebyla.

Fakt? A co dělá?

Viš, že pečovatelka teď bydlí s náma, že jo? No a babička je přesvědčená, že je to Židovka. Já vím, já vím. Je to Polka, podle ní jsou Židi všichni. Nedívej se na mě tak – zkrátka, babička ji považuje za Židovku a pokaždý, když slyší nějaký rámus, začne na Magdu řvát, ať se schová do skříně, protože se blížeje nacisti. Prej je vidí z okna, už jsou za rohem. Nechtěj vědět, kolikrát jsem ji musela vytahovat zpod postele.

Zato mi neřekla o tom, jak se babička pokakávala nebo jak ji jednoho odpoledne ztratili a mysleli si, že odešla navždycky. Jisté věci jsem neměla právo vědět, vzdala jsem se intimity každodenního života,

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Tangerinn***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.